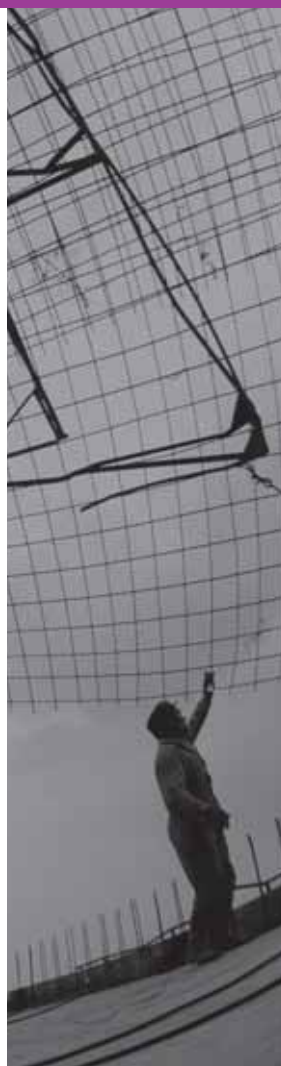

Sprawozdanie roczne 2009

Streszczenie

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

Kluczowe działania w 2009 r.

W całej Europie rok 2009 był rokiem kryzysu gospodarczego, wiele gospodarek usilnie starało się wyjść z recesji, rosły wskaźniki bezrobocia. W tych trudnych czasach Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (zwana dalej Agencją) nadal podkreślała znaczenie zdrowia i bezpieczeństwa dla dobrego prosperowania organizacji.

Najważniejszymi wydarzeniami roku 2009 dla Agencji były: europejskie badanie przedsiębiorstw dotyczące nowych i pojawiających się zagrożeń (ESENER), kampania na rzecz oceny ryzyka zawodowego „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dobrze dla Ciebie. Dobrze dla firmy.”, ogólnoeuropejskie badanie opinii publicznej na temat bezpieczeństwa i higieny pracy, konkurs fotograficzny oraz nagroda filmowa w konkursie dotyczącym zdrowych miejsc pracy.

GROMADZENIE I ANALIZOWANIE INFORMACJI

Europejskie Obserwatorium Ryzyka

W 2009 r. zakończono prace nad głównym projektem Agencji, dotyczącym [europejskiego badania przedsiębiorstw na temat nowych i pojawiających się zagrożeń \(ESENER\)](#). Badanie dostarczyło bieżących informacji od organizacji z całej Europy, pokazujących, jak te ostatnie radzą sobie z zagrożeniami dla bezpieczeństwa i zdrowia w pracy (szczególnie z zagrożeniami psychospołecznymi, takimi jak stres, przemoc i nękanie) oraz jakie są bodźce i bariery dla dobrego zarządzania bezpieczeństwem i zdrowiem w pracy – a więc informacji niezbędnych zarówno dla decydentów, jak i przedsiębiorstw. Po raz pierwszy ogólnoeuropejskie badanie na ten temat zostało przeprowadzone na poziomie przedsiębiorstw. Wstępne wyniki ogłoszono podczas wydarzenia wieńczącego kampanię Agencji na rzecz oceny ryzyka zawodowego „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dobrze dla Ciebie. Dobrze dla innych” na rzecz oceny ryzyka, w listopadzie 2009 r. Pełne wyniki zostaną przedstawione w czerwcu 2010 r. podczas imprezy zorganizowanej w ramach hiszpańskiej Prezydencji Rady UE.

W 2009 r. Europejskie Obserwatorium Ryzyka (ERO) przystąpiło do realizacji *projektu prognozy*, wychodzącego poza analizę zagrożeń, które są już widoczne. W perspektywie 10 lat *projekt prognozy* dostarczy decydentom możliwe przyszłe scenariusze, wspierając ich w działaniach na rzecz minimalizowania nowych zagrożeń w miejscach pracy. Pierwsze *badanie prognostyczne*, które rozpoczęto w 2009 r. zaproszeniem do składania ofert, ma na celu przyjrzenie się aktualnej kwestii nowych i pojawiających się zagrożeń w tzw. zielonych miejscach pracy.

Opublikowano [Prognozę ekspercką pojawiających się zagrożeń chemicznych w zakresie zdrowia w pracy](#) – ostatni z czterech głównych raportów ERO dotyczących pojawiających się zagrożeń, kolejnym po raportach dotyczących zagrożeń psychospołecznych, fizycznych i biologicznych. Razem raporty mają na celu określenie stanu wiedzy w tych kluczowych obszarach bezpieczeństwa i zdrowia w pracy. Raport dotyczący substancji chemicznych, który prezentuje opinie ekspertów z całej Europy, określa szczególne obawy w odniesieniu do niektórych rodzajów substancji i narażenia na nie. Podobnie jak inne raporty, jest on punktem wyjścia do dalszych badań i dyskusji.

Opracowano przegląd literatury *BHP a bezpieczeństwo eksploatacji maszyn, urządzeń i budynków*, jako wsparcie dla kampanii Agencji „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dobrze dla Ciebie. Dobrze dla firmy” na lata 2010-2011, która skoncentruje się na tematyce bezpiecznej eksploatacji. Przegląd daje pierwszy wyczerpujący obraz warunków pracy pracowników odpowiadających za bezpieczną eksploatację miejsc pracy i po raz pierwszy dostrzega wysoki w Europie udział wypadków związanych z technicznym utrzymaniem miejsca pracy.

Jako część bieżącego projektu Agencji „BHP w liczbach”, którego celem jest dostarczenie bazy danych do zapobiegania wypadkom w miejscu pracy i chorobom zawodowym w Europie, opublikowano raport [BHP w liczbach: stres w pracy – fakty i liczby](#) zbierający dane statystyczne i wyniki badań z całej Europy.

Rozpoczęto również opracowanie przeglądu literatury jako części projektu *Kobiety w miejscu pracy* – dotyczącego skutków dla BHP wynikających z wzrastającego odsetka kobiet wśród europejskich pracowników.

W ramach realizacji projektu NOWA ERA BHP, którego celem jest wzmocnienie koordynacji badań z zakresu BHP w Europie, wystosowano już pierwsze wspólne zaproszenie do składania ofert przez organizacje uczestniczące, na temat stresu związanego z pracą.

Przegląd literatury z 2009 r. [Interfejs pomiędzy człowiekiem a maszyną jako pojawiające się zagrożenie](#), stanowiący kontynuację raportu ERO o pojawiających się fizycznych zagrożeniach, kładzie nacisk na istotność ergonomicznego projektowania.

Inny przegląd literatury – [Bezpieczeństwo i zdrowie w pracy pracowników sektora utrzymania czystości](#) – dotyczy zagrożeń, z jakimi spotykają się tacy pracownicy. Jest to pierwsze tego typu badanie przeprowadzone na poziomie UE. Agencja zorganizowała seminarium z udziałem stron zainteresowanych i naukowców w celu omówienia wyników przeglądu oraz określenia, jakie działania można podjąć w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia tej często pomijanej grupy pracowników.

Nowy raport [Studium badawcze na temat dopuszczalnych norm zawodowego narażenia na czynniki rakotwórcze, mutagenne lub działające szkodliwie na rozrodczość na poziomie państw członkowskich UE](#) zawiera przegląd systemów stosowanych w poszczególnych państwach członkowskich UE do ustalania dopuszczalnych norm narażenia na niebezpieczne substancje w miejscach pracy.

Raport [Planowanie strategiczne bezpieczeństwa i zdrowia w pracy przez inspekcje pracy](#) obejmuje zagadnienia BHP, które inspekcje uważają za priorytetowe pod względem badań i zwiększania świadomości. Inspekcje pracy odgrywają ważną rolę w promowaniu bezpieczeństwa i zdrowia w pracy i w coraz większym stopniu skupiają się nad zagadnieniami przewidywania, definiowania zagrożeń i zapobiegania im.

Informacje o środowisku pracy

Praca Działu Informacji o Środowisku Pracy nad ekonomicznymi zachętami jest wynikiem zapotrzebowania organizacji na rzetelne informacje z tego zakresu. Wiele rządów, jak też wielu ubezpieczycieli chciałoby wprowadzić lepsze programy zachęt, ale potrzebują informacji, jak to zrobić i jakie modele okazały się skuteczne. Na podstawie wyników raportu zorganizowano dwa warsztaty dla ekspertów.

Projekt *Promowanie zdrowych miejsc pracy*, który dotyczy podejmowanych przez pracodawców prób zachęcenia swoich pracowników do przyjęcia zdrowego trybu życia, przynosi wyniki badań na temat skutków [Promowania zdrowia w sektorze transportu](#) oraz [Promowania zdrowia psychicznego w sektorze opieki zdrowotnej](#), a także zestaw studiów przypadków na temat promowania zdrowia psychicznego i zdrowych miejsc pracy wśród młodych pracowników.

W 2009 r. wydano dwa raporty na temat włączenia do edukacji lub uwzględnienia w niej kwestii bezpieczeństwa i zdrowia w pracy. [BHP w programie nauczania – wymogi i działania w państwach członkowskich](#) to pierwszy całościowy przegląd sposobów, w jaki państwa członkowskie UE włączają BHP oraz wiedzę na temat zagrożeń do szkolnych programów nauczania. Drugi raport, [Zapobieganie zagrożeniom dla młodych pracowników: polityka, programy i praktyki w miejscach pracy](#), zawiera przykłady dobrej praktyki w zakresie zapobiegania zagrożeniom dotyczącym młodych pracowników.

Jednym z wyników kampanii na rzecz oceny ryzyka zawodowego będzie tworzone obecnie, bezpłatne *interaktywne narzędzie oceny ryzyka on-line* (OiRA) dla mikro- i małych przedsiębiorstw. Ponadto, na stronie internetowej dostępna jest wyczerpująca baza danych, która gromadzi wszystkie listy kontrolne, podręczniki i inne narzędzia oceny ryzyka z całej Europy.

Raport [Zapobieganie ryzyku w praktyce: dobra praktyka w zakresie oceny ryzyka](#) zawiera przykłady skutecznej oceny ryzyka, które wyróżniono nagrodami w Konkursie Dobrych Praktyk, zorganizowanym w ramach kampanii „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy. Dobre dla Ciebie. Dobre dla firmy”, prowadzonej w latach 2008–2009.

Raport [Ocena, eliminowanie i znaczne zmniejszenie zagrożeń w pracy](#) przedstawia przypadki z różnych miejsc pracy, pokazujące, jak proces oceny ryzyka prowadzi do

jego zidentyfikowania i skutecznego wyeliminowania lub znacznego zmniejszenia.

Natomiast w raporcie [Różnorodność miejsc pracy i ocena ryzyka: dopilnuj, aby każdy został nią objęty](#) podkreśla się potrzebę przeprowadzenia łącznej oceny ryzyka w celu uwzględnienia różnorodności miejsc pracy przy ocenie zagrożeń i zarządzania nimi.

Zakończono serię studiów przypadków na temat zapobiegania zaburzeniom układu mięśniowo-szkieletowego w [rolnictwie](#).

W 2009 r. zapoczątkowano projekt zmierzający do zidentyfikowania dobrej praktyki w zarządzaniu zagrożeniami w transporcie drogowym, celem poprawy bezpieczeństwa i zdrowia w pracy w tym sektorze.

Agencja kontynuowała również prace mające na celu zwiększenie ogólnej łatwości w obsłudze działu swojej strony internetowej poświęconej [europejskim aktom prawnym i normom BHP](#).

W 2009 r. przygotowano szereg najróżniejszych materiałów na kolejną [kampanię „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy” na rzecz bezpiecznej eksploatacji](#), w tym przewodnik po kampanii, biuletyn *Fakty*, prezentacje, plakaty i ulotki, studia przypadków dobrej praktyki, kreskówkę z popularną animowaną postacią Napo.

KOMUNIKACJA, KAMPANIE I PROMOCJA

2009 r. był drugim i ostatnim rokiem niezwykle udanej [kampanii na rzecz oceny ryzyka zawodowego](#), która jest podstawą zarządzania BHP. Kampania, która jest obecnie największym tego rodzaju przedsięwzięciem na świecie, odnotowała rekordowe poziomy zaangażowania we wszystkich państwach członkowskich UE i innych krajach. W całej UE rozpowszechniono ponad dwa miliony materiałów informacyjnych kampanii.

Działania wokół kampanii obejmowały zaangażowanie 43 ważnych europejskich organizacji jako [oficjalnych partnerów kampanii](#).

[Konkurs Dobrych Praktyk](#), zorganizowany jako część kampanii, wyróżniał organizacje, które miały wyjątkowy wkład w promocję oceny ryzyka w miejscu pracy.

Agencja, wraz ze wszystkimi punktami kontaktowymi, zorganizowała następujący Pakiet Wsparcia Europejskiej Kampanii (ECAP) wspierający działania kampanii na poziomie krajowym: 101 krajowych partnerstw i spotkań stron zainteresowanych, 14 wydarzeń medialnych (konferencje prasowe, prezentacje stanowisk dziennikarzy/ekspertów), 3 programy radiowe z udziałem słuchaczy, 21 krajowych komunikatów prasowych i 20 artykułów branżowych.

Przeprowadzono również ocenę skuteczności działań kampanii oraz jej dwuletniego modelu i mechanizmu wsparcia finansowego ECAP. Ogólnie, kampania na rzecz oceny ryzyka zawodowego, prowadzona w latach 2008–2009, była jedną z najbardziej udanych kampanii; uzyskano wiele dowodów wskazujących na zwiększoną świadomość na temat znaczenia oceny ryzyka (i sposobów jej przeprowadzania) oraz inne pozytywne wyniki.

[Europejski Tydzień Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, w październiku 2009 r.](#) był punktem kulminacyjnym wydarzeń kampanii, z szeregiem konferencji, seminariów i sesji szkoleniowych.

Kampanię zamknęło [europejskie spotkanie na szczycie w sprawie oceny ryzyka i MŚP](#) – wydarzenie było wspierane przez szwedzką Prezydencję Rady UE, hiszpański rząd i baskijski rząd regionalny. Decydenci UE, partnerzy społeczni i główni eksperci z zakresu BHP zebrali się, by omówić kwestie poruszane w trakcie kampanii.

Po raz pierwszy wieńczące wydarzenie obejmowało [Dzień Sieci](#), w którym partnerzy Agencji z całej Europy, a w szczególności punkty kontaktowe, mogli się spotkać i wymienić pomysłami i specjalistyczną wiedzą.

Działania Agencji w zakresie podnoszenia świadomości w 2009 r. obejmowały [ogólnoeuropejskie badanie opinii publicznej na temat bezpieczeństwa i higieny pracy](#), mające na celu sprawdzenie, co europejscy pracownicy sądzą o swoich warunkach pracy. Wyniki wskazują na istnienie wśród obywateli europejskich powszechnej obawy, że obecny kryzys gospodarczy może niekorzystnie wpływać na bezpieczeństwo i zdrowie w pracy, co może stanowić zagrożenie dla osiągnięć, które – jak twierdzą – zaobserwowali w ostatnich pięciu latach. 6 na 10 Europejczyków oczekuje globalnej spadkowej tendencji gospodarczej, pogarszającej warunki pracy, szczególnie w odniesieniu do zdrowia i bezpieczeństwa.

Na [Ogólnoeuropejski konkurs fotograficzny](#) wpłynęło ponad 1 600 zgłoszeń od 800 uczestników z całej UE. Fotografów poproszono o odpowiedź na pytanie: „Jaka jest Twoja wizja bezpieczeństwa i zdrowia w pracy?”

Po raz pierwszy w 2009 r. Agencja wspierała [nagrodę filmową „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy”](#) dla najlepszego filmu dokumentalnego dotyczącego zagadnień związanych z pracą na Międzynarodowym Festiwalu Filmów Dokumentalnych i Animowanych w Lipsku. Zwycięzcą okazał się film „Kwitający biznes” (A *Blooming Business*), holenderskiego reżysera Tona Van Zantvoorta, prezentujący niebezpieczne warunki pracy w zglobalizowanym przemyśle kwiatowym.

Działania promocyjne obejmowały również organizację wizyt dziennikarzy u zwycięzców Konkursu Dobrych Praktyk, przygotowanie filmów Agencji oraz organizację wielu wydarzeń z zakresu bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Obserwacja mediów na przestrzeni tego roku wskazuje na znaczne zainteresowanie prasy pracą Agencji – otrzymano 2 260 wycinków prasowych.

2009 r. był świadkiem pierwszych kroków poczynionych w zakresie nowego partnerstwa ds. komunikacji, które będzie wiązało się z pracą Agencji z DG Komisji Europejskiej ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu oraz jej siecią Enterprise Europe Network w celu dotarcia do MŚP, szczególnie z informacją z zakresu bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Postępy w sieci w 2009 r. obejmowały nowy blog Agencji, badanie użytkowników, przedsięwzięcie zestawiające stronę internetową Agencji ze stronami podobnych organizacji oraz trzeci rok kampanii promocyjnej Agencji Google AdWords.

ROZWIJANIE SIECI

Agencja kontynuowała prace nad koordynacją jej strategii ze strategiami innych organizacji zajmujących się bezpieczeństwem i zdrowiem w pracy. Gromadziła również dane w celu umożliwienia określenia wpływu swoich działań i dalej wzmacnia współpracę z międzynarodowymi partnerami (w tym – po raz pierwszy – z niektórymi państwami objętymi europejską polityką sąsiedztwa).

PROGNOZA NA 2010 R.

Działania Agencji w 2010 r. będą obejmować wdrożenie *projektu prognozy*. Na pierwszym etapie zostaną zbadane społeczno-kulturowe, gospodarcze, polityczne, techniczne i środowiskowe czynniki napędzające zmiany w tzw. zielonych miejscach pracy.

Przeglądy literatury i raporty będą dotyczyły nanotechnologii, zaangażowania pracowników, podwójnego działania czynników ryzyka psychospołecznego oraz ryzyka zaburzeń układu mięśniowo-szkieletowego, przemocy i nękania, zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa stojących przed osobami prowadzącymi działalność na własny rachunek; będą to również raporty wspierające kampanię na rzecz bezpiecznego technicznego utrzymania miejsca pracy.

W czerwcu 2010 r. w mediach zostanie oficjalnie zainicjowane badanie ESENER, z udziałem hiszpańskiej Prezydencji Rady UE. Nastąpi to po krótkim spotkaniu informacyjnym w Parlamencie Europejskim w marcu. W czerwcu zostanie opublikowany raport przedstawiający wstępne wyniki oraz zostanie utworzone narzędzie do mapowania on-line w celu wsparcia analizy danych z badania. Zlecono cztery raporty, jako część tej dodatkowej analizy.

Agencja zrealizuje projekty pilotażowe w celu zatwierdzenia strategii rozpowszechniania dla narzędzia OiRA, pracując z partnerami nad utworzeniem krajowych narzędzi sektorowych.

Raport na temat ekonomicznych zachęt przedstawi aktualny przegląd bodźców (takich jak niższe składki ubezpieczeniowe lub stawki podatkowe) stosowanych w całej Europie w celu motywacji organizacji do poprawy bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Produkty planowane w ramach projektu *Promowania zdrowych miejsc pracy* obejmują dwie publikacje biuletynu *Fakty*, raporty ze studiami przypadków na temat promowania zdrowych miejsc pracy wśród młodych pracowników i promowania zdrowia psychicznego w pracy.

Zostaną rozpoczęte prace nad określeniem zakresu kampanii na lata 2012–2013, która będzie dotyczyć jednego z najważniejszych zagadnień strategii wspólnotowej – promowania zapobiegania ryzyku jako podstawy europejskiego podejścia do lepszego bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Wysiłki zmierzające do promowania kampanii lat 2010–2011, poświęconej bezpieczeństwu eksploatacji maszyn, urządzeń i budynków skoncentrują się na przygotowaniu spotkania partnerów na poziomie Unii Europejskiej (na którym kampania przedstawiona zostanie potencjalnym partnerom);

oficjalnym rozpoczęciu kampanii w dniu 28 kwietnia oraz Europejskim Tygodniu Bezpieczeństwa i Zdrowia, który przypada w październiku.

Rozdystrybuowana zostanie duża ilość materiałów kampanii, zorganizowana będzie też 10. edycja Konkursu Dobrych Praktyk, mająca na celu wyróżnienia organizacji, które znalazły innowacyjne sposoby na promocję bezpieczeństwa i zdrowia w pracy.

Rok 2010 przyniesie również kolejną edycję konkursu filmowego „Zdrowe miejsca pracy” w ramach Festiwalu DOK w Lipsku.

Wreszcie, w czasie trwania dyskusji na temat przyszłości agencji zajmujących się poszczególnymi zagadnieniami w strukturach UE, Agencja koordynując działania swojej sieci w 2010 r., reprezentować będzie swoje stałe przedstawicielstwa w krajach UE